

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
498746

Datum 12 april 2013
Betreft Totale Onderzoek Financiering (TOF) 2011-2017

Mede namens de minister van Economische Zaken zend ik u hierbij het overzicht van de Totale Onderzoek Financiering (TOF) 2011–2017. Dit overzicht is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van het Rathenau Instituut als onafhankelijk onderzoeksinstituut.

Het TOF-overzicht 2011-2017 presenteert de uitgaven voor Research & Development (R&D) van de rijksoverheid op basis van de begrotingen 2013 van de departementen. Publieke middelen van de Europese Unie en decentrale overheden en middelen van het bedrijfsleven vallen buiten het bestek van het TOF.

De begrotingen die aan dit TOF-overzicht ten grondslag liggen zijn nog opgesteld onder verantwoordelijkheid van het kabinet Rutte I. De intensiveringen en kortingen op het gebied van R&D uit het regeerakkoord van november 2012 van dit kabinet zijn nog niet in de totaalcijfers verwerkt. In het TOF-overzicht wordt wel buiten de totaalcijfers om apart aandacht besteed aan de intensiveringen en taakstellingen van het kabinet. Het Rathenau Instituut verwacht niet dat de combinatie van intensiveringen en bezuinigingen tot een wezenlijk ander beeld zal leiden.

De belangrijkste conclusies uit het rapport zijn:

"De directe overheidsuitgaven nemen de komende jaren sterk af, zowel in absolute als in relatieve zin, vooral als gevolg van de maatregelen van het regeerakkoord van 2010." Dit beeld was ook zichtbaar in het TOF-overzicht dat in 2012 is gepubliceerd. De daling is in de periode tussen 2011 en 2017 13,8%, van € 5,0 naar € 4,3 miljard.

"De indirecte overheidsbijdragen aan R&D, die primair gericht zijn op bedrijven, nemen daarentegen (absoluut en relatief) toe." In absolute zin is sprake van een stijging van € 0,9 miljard naar € 1,2 miljard tussen 2011 en 2017. Relatief, als percentage van het totaal aan directe en indirecte uitgaven, is sprake van een stijging van circa 16 % in 2011 tot 22 % vanaf 2015. Het totaal van directe en indirecte publieke uitgaven neemt volgens dit overzicht TOF tussen 2011 en 2017 licht af.

De verschuiving van directe uitgaven voor R&D naar indirecte fiscale maatregelen is het gevolg van de keuze die het kabinet Rutte I heeft gemaakt om specifiek

beleid via subsidies af te bouwen en generiek beleid via fiscale stimulering te intensiveren. Deze keuze is ingegeven door diverse onderzoekconclusies dat generieke stimulering van bedrijfs-R&D via fiscale faciliteiten effectiever is dan specifiek beleid via subsidies. Verwacht wordt dat op deze wijze meer private investeringen in R&D worden uitgelokt.

Datum

Onze referentie
498746

Zoals aangegeven, neemt het totaal van directe en indirecte publieke uitgaven volgens dit overzicht TOF tussen 2011 en 2017 licht af. In de jaren 2009 en 2010 trad juist een sterke stijging op van de overheidsfinanciering als percentage van het BBP, mede door een daling van het BBP als gevolg van de crisis en door incidentele crisismaatregelen (TK 29338, nr 114). In vergelijking met het precrisisjaar (2008) is sprake van continuering van de investeringen in onderzoek, namelijk 0,87 % van het BBP.

De Nederlandse economie, zeker in de huidige financiële situatie, vraagt in toenemende mate om gerichte bijdragen aan de innovatiecapaciteit van economie en samenleving. Private partijen moeten hun rol daarin nemen en van universiteiten, hogescholen, NWO, KNAW, TNO, DLO en GTI's (ECN, Marin, Deltares, NLR) wordt verwacht dat zij intensieve samenwerkingsverbanden met private partijen aangaan. Dit wordt onder andere zichtbaar gemaakt in de topsectorenaanpak. Zo zijn Topconsortia voor Kennis & Innovatie (TKI) opgericht waarbij publieke en private partijen samen de onderzoeksmiddelen programmeren. Hierdoor wordt het aantal onderzoeksprogramma's gestroomlijnd en de samenwerking tussen ondernemers en onderzoekers verankerd in het reguliere kennissysteem.

Tegelijkertijd vraagt de economische en maatschappelijke ontwikkeling een blijvende waarborg van de ruimte voor vrij en ongebonden onderzoek. Daarom is dit kabinet voornemens extra in fundamenteel en praktijkgericht onderzoek te investeren. Zie hiervoor de brief van 11 februari 2013, Kamerstuk 27406 nr. 198.

De Tweede Kamer ontvangt verschillende overzichten en wisselende presentaties van cijfers over publieke investeringen in onderzoek en innovatie. Zo heeft de minister van Economische Zaken op 13 december 2012 een notitie aan de Tweede Kamer gestuurd (TK, 32637, nr. 47), waarin een meerjarig budgettair beeld wordt geschetst van de beschikbare middelen voor innovatie en onderzoek en voor het topsectorenbeleid.

Met het oog daarop heeft mijn ambtsvoorganger u, in zijn reactie op het TOF-overzicht van vorig jaar, in kennis gesteld van zijn voornemen samen met de minister van Economische Zaken de mogelijkheid te bezien innovatieuitgaven in het TOF-overzicht te integreren. Voor deze publicatie was dit nog niet mogelijk. Daarnaast wordt in artikel 7 van de begroting van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het deel onderzoeksmiddelen voor universiteiten opgenomen. Dit bedrag wijkt af van de onderzoeksmiddelen die het Rathenau instituut voor de universiteiten in zijn rapportage opneemt. Ik ga met het Rathenau Instituut en de VSNU in gesprek om ook deze informatie te harmoniseren.

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Sander Dekker